

.....

strategia de dezvoltare durabila

Cateva pareri privind "Strategia de Dezvoltare Durabila", si intalnirea de la Academie, Bucuresti, 18 martie 2008...

Strategia de Dezvoltare Durabila trebuie/ trebuia sa fie cel mai important document al tarii. Parerea mea este ca in principiu trebuie sa fie pana si deasupra Constitutiei. Orice primar de comuna stie sa zica de "dezvoltare durabila" dar ce e asta?

Am citit textele primite in urma cu cateva zile... si constat ca ele sunt extrem de slabe. Acum se creaza aceasta Strategie, ea va deveni Lege, dar la modul cum este conceput, este 'varza'. Ceea ce se stabileste pana in iunie 2008, ramane fundamentul pana in 2030: este bine asta, sau este oare posibil sa fie asa? Ori va fi un document de 2 lei, uitat in careva sertar al unui dulap de pe coridor?

Acest document are doua tipuri de probleme:

- de fundament, (de conceptie, de esenta)
- de detaliu (date gresite, de exemplu «67 specii de reptile», sau 24? Si multe altele, care nu au loc sa fie analizate aici.)

Exista mai multe probleme de baza, mult mai importante decat datele necoerente.

1. Din start, paradigma dezvoltarii durabile este o aberatie, in masura in care cei trei piloni (social, economic si mediu) sunt considerati ca avand valoare echivalenta. Orice om rational trebuie sa vada ca civilizatia umana (cu aspectele sale sociale si economice) este un subsistem al ecosferei, totalmente dependent de fluxurile de materie si energie din cadrul acesteia, de stabilitatea si capacitatea de autoreglare a ecosferei. Rezulta de aici ca daca dorim ca civilizatia noastra sa aiba sanse de supravietuire, trebuie evaluata capacitatea de suport a Planetei (sau a unei arii geografice denumite Romania), si trebuie limitat impactul la mai putin decat ceea ce ecosistemele 'pot duce' pe termen lung.

2. Poate, cea mai grava problema de esenta, este ca nu prea se poate prevedea daca omul, ca fiinta vie, la fel ca orice alta fiinta vie dornica sa extraga resurse cat mai multe si sa creasca nelimitat, poate sa treaca la o auto-limitare atunci cand constata ca isi submineaza mediul? Dupa o istorie caracterizata pana acum prin crestere, ce implicatii economice, demografice, sociale, culturale, etice, are o asemenea trecere spre 'durabilitate'?

Exista asemanari intre cresterea exponentiala a populatiei umane si a economiei globale, care este 'un fenomen invaziv' asemanator cu comportamentul celulelor tumorale care invadeaza si distrug un organism. Oare un 'parazit inteligent' care stie ca are o singura gazda, ar considera prioritar 1. ca el sa creasca sau 2. ca gazda sa supravietuiasca?

Ma intreb in mod sincer, oare ce iubesc eu mai mult, natura sau civilizatia? Poate ca ar trebui sa zic natura, alteori civilizatia, alteori din nou natura dar mai rar.

Numai ca natura poate exista extraordinar de bine fara civilizatia noastra, dar inversul este imposibil. Natura, ca fundament pentru civilizatia noastra este trecutul, prezentul si viitorul. Acest substrat se degradeaza continuu, sub greutatea din ce in ce mai mare a economiei si populatiei globale, si pare ca deceniile civilizatiei noastre sunt numarate. Countdown: 6, 5, 4, 3, 2, 1, ..Crack. Este trist sa poti prevedea un asemenea fenomen? Poate 'dezvoltarea durabila reala' sa ne faca sa evitam acest finish penibil?

3. Este nevoie de o revolutie in gandire si in actiune, nu de o ajustare finita a stilului anterior. O strategie de dezvoltare durabila reala ar fi totalmente diferita de ceea ce exista pana acum, o revolutie in gandire, o radicala schimbare a prioritaticilor; desigur, un asemenea document ar crea dureri de stomac si in Parlament si la UE, la toate birocratiile si la toate creierele imbuigate care mai cred in crestere economica fara limite, facand pe prostii cand vorbesc cu iubire despre 'natura' si despre 'generatiile viitoare'. De aici rezulta ca nu vom avea o asemenea strategie reala, ci una doar cu numele.

Matrice naturala cu insule umane? Acum avem matrice antropizata cu insule de naturalete. Constatam ca ariile protejate, cate o fi ele, nu au capacitatea sa protejeze biodiversitatea, mai cu seama in cazul schimbarilor de genul celor produse de fluctuatii climatice, de incalziri si raciri etc (sa nu zic la noi de braconaj si defrisarea de padure). Plus ca ele izolate intre ele, nu pot pastra o diversitate genetica destul de mare pentru a permite supravietuirea indelungata a populatiilor/ speciilor si ecosistemelor, existand o permanenta erodare a acestora. Rezulta de aici ideea ca daca dorim ecosfera functionala, trebuie sa schimbam radical situatia: ariile protejate trebuie sa se interconecteze, ele devenind matricea peisajului, in care insule de habitare umana sa fie exceptia de la regula; acum suntem exact pe dos, adica omul este peste tot, degradeaza, submineaza si epuizeaza toate ecosistemele, cu cateva exceptii, ale unor arii protejate nesemnificative la scara geografica.

Sustenabilitatea cere o noua abordare, o re-pozitionare a omului fata de restul naturii, ceea ce nu se constata in 'Strategia' de fata. Aceasta 'Strategie' este o strategie de crestere economica fara limite (ceea ce nu are baze in 'meandrele concretului' :), de fortare in continuare a limitelor care duc evident la degradarea in continuare a mediului de viata din aria de acoperire a 'strategiei'. Este o copie a unei scheme UE, facute sub presiunea timpului si a incapacitatii noastre de a face ceva in mod inovator, este o cypasteuire de POSuri si PORuri, si o extrapolare jalnica a lor la inca cativa ani, este un fel de poveste presarata cu sintagme de 'durabilitate' fara nici un fel de substrat real.

In strategie scrie: «Orizont 2030: Apropierea semnificativa a Romaniei de nivelul mediu din acel an al tarilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltarii durabile.» Daca UE este mult mai mare ca populatie si economie decat ar suporta teritoriul sau, deci absoarbe resurse 'de la altii' si elimina poluare 'pe altii', daca mai si creste in continuare, cat de mare va fi in 2030? Este asta sustenabil? Doar in vise.

Modelul nostru de dezvoltare durabila poate sa fie UE? Parerea mea este ca Uniunea Europeana este totalmente aberant sa fie un exemplu de sustenabilitate. Dezastrul ecologic din Romania este o nimica toata pe langa moartea biologica, valul de extinctie si degradarea ecologica generalizata din

vestul Europei. Biodiversitatea degradată și cu scăderea acesteia în continuare, ecosistemele destructurate, amprenta ecologică a societății umane este uriașă, mult mai mare decât suprafața geografică a UE, deci totalmente nesustenabil și cu tendințe opuse față de integrarea în sustenabilitate... România, așa prăpadită cum e ea, este de nenumărate ori mai sustenabilă decât Germania, care are o amprentă ecologică de '4 ori cât casa', deci absoarbe resursele 'altora' și îi poluează pe 'alții' ca ea 'să se simtă bine', practice trăiește pe spatele altor teritorii. Cât va merge asta? Așa că a mima vestul în chestiuni de sustenabilitate... hai să fim serioși.

Dacă se vor construi aceste infrastructuri, autostrăzi, baraje, semnale navigabile, intensificare a agriculturii etc etc, atunci suportul natural de care depinde societatea noastră pe termen lung se va subrezi și mai mult, ecosistemele se vor degrada la fel de mult sau mai mult ca în UE 15, ceea ce este un dezastru ecologic cu efecte incalculabile pe termen lung. Este sinucidere în masă.

Biodiversitatea tratată separat față de aspectele economico-sociale, ca și cum ar fi în lumi diferite, nu da șanse de sustenabilitate: impactul economicului asupra biodiversității duce la subminarea sistemului, a ecosferei și a civilizației noastre. Pe termen lung, biodiversitatea nu poate fi protejată prin garduri. Se poate 'lăsa loc pentru natură' doar scăzând presiunea exploatarei de resurse și reducând emiterea de poluare, limitarea creșterii noilor infrastructuri etc. Deci limitarea economiei și a populației umane. Trist dar asta este. Orice tehnologie curată, cât de eficientă este, tot are nevoie de energie, tot produce impact de mediu... la fel infrastructura cea mai performantă, cea mai 'ecologică' tot distruge ceva... așa ca... nu este loc pentru creștere.

Individul uman prin viața lui de câteva decenii, tinde să aibă o părere hipersimplificată. Avem tendința de a privi miopi și țărâți, fără a fi capabili să înțelegem amploarea fenomenelor naturale care se derulează pe secole, milenii, zeci și sute de mii și milioane de ani. Atunci când se dorește consolidarea fașiei litorale, refacerea plajelor erodate, stabilizarea situației Razelmului, este oare o abordare naturală, sau se dorește mentinerea ingineriască a unei situații momentane, investind energie uriașă pentru a stopa fenomenele evolutive naturale ale peisajului? Dacă oamenii dăștepti și capabili ca noi ar fi trait în urmă cu 10.000 de ani, oare permiteau formarea Deltei Dunării sau 'curatau golful de malurile și colmatarea adunate'?

Dacă citim un text din anii 1960, cum prin anul 2000 omul va avea colonii pe Marte, Venus, Uranus, Saturn și va începe colonizarea altor sisteme solare... avem un zâmbet amar pe figură. A fost însă colonizat muntele Venus. Suntem din ce în ce mai înghesuiți pe Terra. Dacă citim cum se va reduce sărăcia, cum se va instala pacea pe Planeta, o metaforă pocăită cu 2 lei care stau împreună cu antilopele (și nu se știe ce mananca), din nou pare amuzant... imposibil. Este vorba de o abordare de 2 lei, dar când asta vine de la cei mai mari politicieni ai lumii... "Give piss a chance" și cu 'dezvoltarea durabilă' pare la fel. Ceea ce este clar este că nu o putem duce mult cu agresiunea asta față de mediu!

Demografice? Dacă în Rodnei se poate calcula că mediul, "habitatul", "terenul" poate suporta 350 de capre negre, atunci se poate calcula câți oameni suporta România la un anumit 'standard economic'. Atât și nu mai mult. Cât privește situația demografică din România, în comunism a existat o etapă de creștere

demografica fortata, iar dupa ce aceasta 'fortare' a disparut, populatia a prezentat tendinte de emigrare si de reducere a natalitatii, o conformare naturala la situatia economico-sociala existenta. Daca populatia umana scade, si standardele de viata economica raman identice, scade presiunea asupra resurselor si se poate vira spre o relativa sustenabilitate. Ce inseamna numere de oameni? Cum ar arata Canada cu cei 30 milioane de oameni actuali, daca peste ea s-ar revarsa cele 1.300 milioane de oameni din India? Ar mai fi loc pentru padure si grizzly si somoni sau fotul ar fi o mare groapa de gunoi? Ar mai ramane loc pentru viitor uman rezonabil? De ce omul vrea sa traiasca in Canada ca si canadienii si nu in India ca si localnicii de acolo? O arie geografica nu poate suporta oricati oameni la standarde rezonabile, ci doar o anumita populatie...

Cat priveste agricultura? In strategie scrie: «Romaniei se afla inca intr-o situatie de declin determinata de fragmentarea excesiva a proprietatii (gospodariile de subzistenta fiind predominante), dotarea slaba cu masini si utilaje, situatia precara a infrastructurii rurale, folosirea redusa a ingrasamintelor chimice sau naturale si a pesticidelor...» Deci, urmeaza sa se faca monoculturi, mecanizate, chimizate? Ce impact are asupra biodiversitatii, a peisajului, a turismului, a sanatatii umane?

Cat priveste pretul hranei in Romania si in vest? In vest statele subventioneaza puternic agricultura precum si exporturile (din banii produsi de industrie), plus ca se foloseste o uriasa cantitate de ingrasaminte chimice, de pesticide, de combustibili fosili pentru 'mecanizare'... astfel incat sustenabilitatea sistemului este zero; ce va fi cand combustibilii... stiti voi. Sa nu mai vorbim de distorsionarea pietelor din exterior, de concurenta neloiala pe pietele africane, unde micul agricultor da faliment in fata dampingului de produse subventionate revarsate de UE...

Crearea de noi drumuri, autostrazi, ce efecte are privind fragmentarea habitatelor, izolarea 'populatiilor' non-umane intre ele etc? O Dobrogea plina de eoliene care intersecteaza traiectoria pasarilor de pe Via Pontica, alte baraje pe ape, cateva noi centrale nucleare desi este mentionat ca vom fi constransi sa importam combustibilul nuclear? Cum scrie in strategie: "Combustibilul nuclear din productia interna este, de asemenea, pe cale de epuizare, Romania devenind un importator net de uraniu cel tarziu in anul 2014.»

Scrie in strategie: «Prin masuri coerente de crestere a eficientei energetice se va obtine o reducere a consumului de energie finala cu 9% in perioada 2008-2013 in comparatie cu nivelul consumului mediu din perioada 2001-2005. Acest obiectiv se va realiza prin masuri legislative, reglementari, acorduri voluntare, extinderea serviciilor pentru economii de energie, instrumente financiare si de cooperare. (...) *Orizont 2030*. (...) Prin cresterea eficientei energetice, consumul de energie primara se va reduce cu 30%, iar consumul de energie finala cu 26% comparativ cu media consumului din perioada 2001-2005. Se va generaliza iluminatul cu lampi eficiente. (...) Va continua construirea de centrale si amenajari hidrotehnice care sa prelucreze 15-20% din potentialul hidroenergetic amenajabil dar inca nevalorificat. Se vor realiza inca 3-4 unitati nucleare-electrice de mare capacitate pentru acoperirea cererii de consum cu tehnologii care nu produc emisii de dioxid de carbon.»

In primul rand, desi creste eficienta energetica, stilul de viata modern nu duce la descresterea consumului energetic ci chiar din contra, la un consum din ce in ce mai mare: mai multe echipamente, de toate felurile, inclusiv aer conditionat care face ca retelele electrice sa nu mai reziste... Care sunt distrugerile de mediu provocate de atatea noi hidrocentrale? Care sunt riscurile acestor centrale nucleare, mai cu seama odata cu intensificarea actiunilor teroriste, de crize globale de resurse, dar si a erorilor umane?

«Pentru infrastructura rutiera se prevede finalizarea ramurii de nord a Coridorului IV pan-european (autostrada) pe directia Nadlac (la frontiera cu Ungaria) – Arad – Timisoara – Lugoj – Deva – Sibiu – Pitesti – Bucuresti – Constanta. (...) Pentru realizarea proiectului este prevazuta o finantare totala de circa 1,8 miliarde euro, din care 85% din Fondul de Coeziune al UE.» Doar atat de putin se aloca pentru o autostrada? Din cate stiu, Bechtel are costuri evaluate la 4-5-6 miliarde? Dar cat va costa intretinerea acesteia pe terme lungi? Vor fi resurse pentru asta? Cate milioane de gropi trebuie anual astupate? Ce impact are asupra habitatelor prin fragmentarea produsa de infrastructura in sine?

«Pentru imbunatatirea infrastructurii de transport fluvial – cel mai putin poluant mod de transport - sunt prevazute lucrari de asigurare a unei adancimi minime a senelului navigabil de 2,5 metri pe o portiune de 450 kilometri din zona romaneasca a Dunarii pentru a permite accesul navelor de pana la 3.000 tone pe intregul traseu.» Ce impact de mediu are o asemenea interventie? Ceva cu habitate acvatice, sturioni, zone de depunere a icrelor, nu mai conteaza pentru sustenabilitate?

«se vor elabora reglementari privind taxele de utilizare a infrastructurilor si mijloacelor de transport si se vor promova masuri stimulative, prin instrumente financiare si/sau fiscale (reducerea sau scutirea de accize, subventii pentru cercetare-dezvoltare) pentru utilizarea mai larga a biocombustibililor si a combustibililor alternativi in activitatea de transporturi.» Biocombustibilii unde se produc? Pe terenuri defrisate sau terenuri agricole, unde se utilizeaza utilaje, se imprastie pesticide din elicopter, se culege recolta, se rafineaza, asa ca pana la urma unde este eficienta cand mai ramane un pahar de 'benzina bio' dupa ce scazi cat ai consumat pentru productie? E doar o incercare disperata de a inlocui combustibilii fosili pe cale de epuizare.

Aspecte financiare 2008-2013. Daca consideram ca PIB-ul Romaniei este de cca 130 miliarde de euro pe an, extrapolat fara crestere economica pentru 2007-2013 avem 910 miliarde euro, plus ca mai primim de la UE poate 30 miliarde, cu care nu foarte semnificativ schimbata, potentiala suma ajunge teoretic la 940 miliarde (hai 930, din cauza cotizatiei la UE, si 920, din cauza ca nu cred sa fim capabili sa accesam si sa cheltuim in mod corect acele sume). Deci, practic suntem constransi sa ne bazam mai cu seama pe resursele interne. Cat din asta este alocat pentru protectia naturii "conservarea biodiversitatii si a patrimoniului natural"? In total pe anii 2008-2013, 172 milioane euro, sau cat este 0,02% din 'resursele financiare'? Ce se poate face cu asta? Niste pliante, postere, cateva conferinte si cateva planuri de management? Fata de 99,98% orientate spre agresarea naturii? Fain.

«Orizont 2020. Obiectiv national: Atingerea nivelului mediu actual al tarilor UE la parametrii principali privind gestionarea responsabila a resurselor naturale.»

Asta chiar ca este o gluma proasta ! Astia din vest au distrus totul, asa ca a ajunge la ce au facut ei... dezastru.

Este importanta consultarea publicului cand se face o asemenea strategie. Dar ce intelege omul de rand din asemenea chestiuni, cand nu e capabil sa nu arunce gunoaiile in rau, cand tot peisajul este acoperit de pet-uri si alte gunoaie? Cat intelege din 'sustenabilitate'? Daca s-ar face un referendum despre bere gratis, masini si vile gratuite si desfintarea impozitelor, ar trece toate acestea cu brio: desigur, efectul... Daca nu vor lucra la Strategia asta cele mai geniale minti (si cred ca asta va fi, deci nu acestia vor lucra), va fi o hartie sub forma de sul. Poate ca este o abordare elitista, dar elitele trebuie sa intervina in asemenea situatii, daca eventual tara asta mai are elite care nu au intrat in diapauza.

Si inca cateva citate din "strategie":

1. «Pentru Romania, dezvoltarea durabila nu este una dintre optiunile posibile ci singura perspectiva rationala a devenirii nationale, potentata in prezent de calitatea de stat membru al Uniunii Europene.» Integrarea UE creste sustenabilitatea sau ne indeparteaza de asta?

2. «Prin urmare, in conditiile specifice ale Romaniei, racordarea la procesul de tranzitie catre noul model de dezvoltare durabila, in care tara este angajata alaturi de celelalte state membre ale Uniunii Europene, trebuie sa fie conjugata cu un efort propriu suplimentar vizand recuperarea unor substantiale ramaneri in urma pe mai multe paliere ale sistemului national.» Recuperarea asta economica ce efecte va avea asupra substratului natural? Subminarea viitorului?

Dealtfel, documentul atasat, "Viziunea Dezvoltarii Durabile in contextul managemntului crizelor" mi se pare absolut irelevant pentru contextul aflat in discutie, nu are 'nici o esenta'. Desigur, exista o multitudine de crize, au fost si vor fi altele, dar abordarea din cadrul 'documentului'... hai sa fim seriosi.

"partajarea auto-reglajului populatiilor pe arii de incredere si profesionalism; auto-reglarea pe nise a populatiilor; gradul de respectare a paternelor comportamentale a niselor trofice" "Rata alfabetizarii populatiei rome;" Mmmmda. Dezvoltarea durabila...

Peter